

באמריקה כי יהודי נמנה לסננו של ה"סיטי-מאוויר" (ראש העיריה). כי מיד הלא משווים הם הכל עם המצב אצלם באמריקה, ואיזו ישועות ונח-מות תצמחנה לעם ישראל בכלל ולירי-שלם עיר הבירה בפרט ע"י סיטי-מאוויר יהודי בא"י! ... ואינם יודעים כי רהוק הסגן של הראים מ"אסיסטנט" של "סיטי-מאוויר" כרהוק א"י מאמריקה ולך ספר להם, כי יש לו כאן עסק עם ה"ראים" והמושל יודדנו...

וע"כ שמחתי באומרים לי כי לא נתנו לחיימסון להכנס לרוסיה. ולו הייתי אני תקיף ובעל דעה על ההר שלנו, הייתי אוסר עליו את הכניסה גם חזרה לא"י עד שיחתם לנו כתב בפרוש שלא יפריע את הפקידים האנגלים לה-שמש במשרדי ההתאזרחות בשפתנו העברית...

וכבר אמרו חכמים על הפקידים העליונים שלנו מאחב"י על ההר וכי עמק: שטרני אל "מאוהבי" כי מאויבינו נשמר בעצמנו... אנב, עברתי בשבוע זה לפני המשי-רד של ההתאזרחות בעירנו וראיתי כמה מנינים מאחב"י הצובאים על דל-תותיו לקבל ויוות לחו"ל... המקום הזה כראי להרבות בדברים על אדותיו, אבל אנכי עיף עודני ממשך הדירה החדשה שלי ועתותי לא ירשוני לדבר הרבה. ע"כ אספר לכם אפס מעט מנסיעתי בגליל.

ולא רק בירושלם רבותי יקיים

אלנבי בכבודו ובעצמו ועשו סעודה גדולה במותב גדולי וטובי העיר, כי הלא יודעים אנחנו לעשות טררם גדול אפילו למי שנותן לנו פרוטת נחושת ועוד לא שכחנו את הכבוד שהנחילו כאן להרי פישל בער בנין "בית-המקדש" לרב קוק והנציב שלנו לחץ את יד הנדיב כחצי שעה עד שכאבו אצב-עותיו ולא יכל עוד להשתמש בהן ולתת יותר...

ולסוף — נתן הבארון 25,000 פונט — נ"כ מטבע בזמננו! — ו"הב"טיח" לתת עוד. והלא ידענו כי על יסוד הבטחות (פלעדג'עם בלע"ז) א"י אפשר לקנות אפילו דונם אחד בעמק...

הוא אשר אמרתי: היסטוריה חור-זרת על עצמה. דהיינו, למשל: יהודי אחד נמצא באמריקה לפני 150 שנה, ושמו חיים סלומו, שהציל את הרפובליקה האמריקאית ע"י הלואה גדולה שעשה או לאמריקאים במלחמתם נגד אנגליה. ובני-בניו, ניניו ונכדיו תובעים עד היום הזה ירושת אביהם מממשלת היא-נקים, ומסתמא ישיגו אם לא הכל הרי חלק מהמליונים, והסתדרות עולו פו-לניה" באמריקה הקיטון לבן-ארצם זה מצבת-זכרון בניו יורק. והנה נמצא בירושלם עיה"ק יהודי אחד לא מפור-לניה אלא מיקרי-קרתא בירושלם ושמו גם כן חיים סלומו, וגם הוא מציל אותנו בבגדיה.

ומתאר אני לי איזה רושם עשתה הידיעה כשנתפרסמה ב"פיפירס" שם

ומזורים הם גם בני עשרת השב"טים שלנו, והא ראייה: את הלורד בלפור ככרו בזמנו ע"י המלכות בלונדון בשרוך הפוד-מ"ק (גרטר בלע"ז), כנראה, מפני ה"פומק" שאכלנו בדיקלרציה שלו, ועכשיו ככרו את נציבנו, את ה"רבי", באות הכבוד של "בית-המרחץ", כראוי לו באמת ולא להנם שלחו לו ברכה חמה מעל ההר, מפני שידע, כנראה, להוביל את כלנו, את ישראל ואת יש-מעאל ואפילו את הכורים באנגליה — לבי תה מר ח'...

כנראה, שמים וארץ יחד נשבעו, שכל הסודות יתגלו דוקא כאן בתוך ה"עזמות". אכן, עם מזור הוא עמך ישראל, כשם שאינם יכולים להפרד בשום אפן משפת גלותם החכיבה עליהם מנפשם, כך קשה עליהם הפרידה גם מהתרבוש האדום המקשט ומפאר את עטרת רא-שם של כמה מאחב"י הספרדים ואשכנ-זים בעירנו. בתורקיה עלו שלשים איש לגרדם בגלל המצנפת האדומה הזו וכ-מצרים נדונה לחרם מטעם הרופאים, ויהודינו הרבישו לראשם את העציץ האדום לכבוד שבת ויו"ט ויאמרו לרבק טוב!

אה, לו הייתי אני רובה קשת כויל-הלם תל בשעתו הייתי עושה תל מהתרבושים האלה, דהיינו: הייתי לר-קח את בעלי התרבושים ומעמיד אותם בשורה והייתי יורה מעל לראשם את התכשיט האדום, ממש כמו שעשה וילהלם תל, שירה את התפוח מעל לראש היקד מבלי לנגוע בראש עצמו, כידוע.

הלך ה"סוחר" הזה המתפרנס מאחב"י זה עשרים שנה בירושלם והדפים על שלטו: מאנזאן איגרושניצוי" (בלע"ז): חנות של צעצועים). כנראה, התכוין ה"צעצוע" הזה שלנו אל הגרושים של חצי תריסר הרוסיות הזקנות שב עירנו וע"כ עשה כהלל בשעתו, זכר למקדש רוסייה, וכרך על שלטו הנהמד: מצה ומרור יהדיו, עברית-ערבית-אנ-גלית-רוסית וחסרות רק יוגיה, כמו שאומר הוא בעצמו, את הקונים בלשונותיהם...

ולעומת זה יש לנו ב"ה שלט גדול ומוזהר כזהר הרקיע על כתלי בית הרב של הרי פישל, ולא רק שלט אחד אלא חמשה שלטים, כנגד חמשה חומשי תורה של מרכז הרב, בחינת "וגדיל תורה ויאדיר" — שלשה מב-חוץ ושנים בפנים וי"א להיפך! — אלא שלמרות כל השלטים אין שליטה לרבינו קוק וזוננפלד שליט"א בעיר-נו...

ולא עוד אלא שבזמן האחרון, זכינו בירושלם עיה"ק גם לשלט על חנותו של כורך יהודי מתהת להנהלה הציו-נית ממש, בלשו"נה קודש-ש-מוסקבה! אכן נפלא הדבר; בשעה שהסוחרים הנוצרים אשר ברחוב המגרש הרוסי המדברים רוסיית-ערבית. עד היום הזה (ואחד מהם מדבר עברית יותר צחה ויותר טובה מכמה יהודים ומנהיגים משלנו!) — לא מצאו לנחוצו לתלות שלט רוסי להנויותיהם, בשעה זו

"ממעמקים".. בקרוב יחליפו מסתמא גם את שלט הפח של השכונה (בלי "פח" אי אפשר שם!), שהעלה חלודה, אנב, הגיע הזמן, כמדומני, ש"ה-הסתדרות העולמית של המזרחי" תקד-מץ פונט אחד או שנים מכספי הציונים או מהוצאות הדרך של הרבנים וחשד-ר"ים שלה לאנטורפן, ותחדש את השלט-ההלוד המזהיר בלכלוכו על שערי "בית המדרש למורים של המזרחי" בעירנו, וכראי, בנאמנות, שילמדו קצת פרק בהלכות נקיון מבית היתומים דיס-קין, למשל, הן בשלטים והן בפנים..

הנביאים, גליתו ממש-למקום תורה מסביבי: אליאנס מימינו ובה"ם לנערות של פרס משמאלי, משרד הר-בנים למולי והמיסיון, לאלף אלפי הב-דלות, מאחורי... וכל הבורח מה"פח" ה"פח" רודף אחריו וכדי שלא יתגברו הלילה געגועי אל-ה"פח" הואילו המורים והמורות של בית הכרם בחביבותם הרבה לבוא יום יום כדי להרביץ תורה בין בנות-ישראל בשכנותי והקול קול יעקבי נשמע ב"ה ברמה מחצר ביה"ם אל הלוני...

ולא עוד אלא שבזמן האחרון, זכינו בירושלם עיה"ק גם לשלט על חנותו של כורך יהודי מתהת להנהלה הציו-נית ממש, בלשו"נה קודש-ש-מוסקבה! אכן נפלא הדבר; בשעה שהסוחרים הנוצרים אשר ברחוב המגרש הרוסי המדברים רוסיית-ערבית. עד היום הזה (ואחד מהם מדבר עברית יותר צחה ויותר טובה מכמה יהודים ומנהיגים משלנו!) — לא מצאו לנחוצו לתלות שלט רוסי להנויותיהם, בשעה זו

זהב, ואם יש תפ"ז יש תורה. לשמה בשיבת לומזה ויש גם עבודה לשמה, והר"ר החביב שלנו נוטע שם-פרדס חדש של 120 דונמים — כן ירבו! — אך ורק בשביל עבודה עברית, כידוע, ואותו "דבר" יוכיח! ... * * *

ותורה חוזרת על אכסניה שלה. לא רק בפ"ת, אלא אפילו אצל עזמות, והא ראייה: עזבתי לאנחות את השכונה, הכי אינטלגנטית בירושלם ובאתי לרחוב הניבויים, גליתו ממש-למקום תורה מסביבי: אליאנס מימינו ובה"ם לנערות של פרס משמאלי, משרד הר-בנים למולי והמיסיון, לאלף אלפי הב-דלות, מאחורי...

וכי תפגשו, רבותי, יהודי בחר-צות ירושלם ושאלתם אותו לשלמו ולמצבו וענה לכם בעקימתי-החטם וב-חמיצת הפנים:

— "זיי אל-זיפת!" (כופת!) היר-דעתם מדוע? — פשוט, מפני ששמו זפת ברחובות עירנו וכל הענין שלנו "מוזפת" לא רק בת"א ובבלדיה שלנו אלא גם בכל ירושלם... ורק מקום אחד — למה נכתד? — רק פנה אחת מאושרת יש בארצנו, שאם תשאלו שם יהודי למצבו וענה לך: "ברוך-השם!", תאמינו לו — זר-הי, הלא תבינו בעצמכם, "פניסק ומיר-נסק" שלנו, פת-חית-קוה בלע"ז. מחמת שאין לך יהודי שאין לו מפרד-סו תרפ"ט אלפים לשנה, בלא עין הרע, וביחוד ב"רחוב הזהב", שעדיין שוקעים שם בחול עד הכרכים כשם שסוהריונו ואכרינו שפועים בחובות עד הטבור, במחילה: חוששים הפרדסנים שלנו, כנ-ראה, לרצף את "רחוב הזהב" שלהם ולעשות כביש פן יהיה גם הוא "מזר-פת" — שמא גרים! והלא רק לפני שנים אחדות פקשו רבים למכר את ה"ביארות" שלהם בחצי-חנם...

הלות".... ואחרי פרשת "מטות ומסעי" הלא יש אצלנו ספר שלם של "דברים". אין בכיס אפילו "מלים", אבל דברים יהיו ב"ה גם בועד הפועל בלונדון ואח"כ אצלנו בירושלם ובת"א באספות וב-עתונים... * * *

וכי תפגשו, רבותי, יהודי בחר-צות ירושלם ושאלתם אותו לשלמו ולמצבו וענה לכם בעקימתי-החטם וב-חמיצת הפנים:

— "זיי אל-זיפת!" (כופת!) היר-דעתם מדוע? — פשוט, מפני ששמו זפת ברחובות עירנו וכל הענין שלנו "מוזפת" לא רק בת"א ובבלדיה שלנו אלא גם בכל ירושלם... ורק מקום אחד — למה נכתד? — רק פנה אחת מאושרת יש בארצנו, שאם תשאלו שם יהודי למצבו וענה לך: "ברוך-השם!", תאמינו לו — זר-הי, הלא תבינו בעצמכם, "פניסק ומיר-נסק" שלנו, פת-חית-קוה בלע"ז. מחמת שאין לך יהודי שאין לו מפרד-סו תרפ"ט אלפים לשנה, בלא עין הרע, וביחוד ב"רחוב הזהב", שעדיין שוקעים שם בחול עד הכרכים כשם שסוהריונו ואכרינו שפועים בחובות עד הטבור, במחילה: חוששים הפרדסנים שלנו, כנ-ראה, לרצף את "רחוב הזהב" שלהם ולעשות כביש פן יהיה גם הוא "מזר-פת" — שמא גרים! והלא רק לפני שנים אחדות פקשו רבים למכר את ה"ביארות" שלהם בחצי-חנם... ואם קמה אין כפ"ת יש תפוחיי

מבעד למסוה (שעורים בהסתכלות)

מטות ומסעי. זוהי, רבותי, לא רק פרשת השבוע הזה אלא פרשת ה-חודש והשנה שלנו, שתי הס-דרות האלו אינן נפרדות אצלנו לעולם ממש כתאומי סיאם בשעתם. הכל נוסע.

כל ראשי-המטות של מלון-יוז ושאר "מלוני" ירושלם: כל השפרינצ-קים והפיקים, כל המזכירים והתיקים, כלם את משרדוהם מריקים ונשאר רק ה"טריומביראט" הזמני — רופין, קליר-ריסקי ולוריא נתרונקו הסופות והכיסים ונתמלאו האניות והכרטיסים. נתרונקו ירושלם עיר הבירה ונתמלאה. לונדון המעטירה. פנה זיוה, פנה הדרה של ירושלם עיה"ק כי יצאזה כל גדוליה ו"מאכריה", חכמיה ורבניה — חוץ מר' עזמות, כמובן, כדי שלא תשאר חלילה עירנו בלא השגחה ולא תשוב הסיושלום רעירת האדמה כמו בסומד טרא ר"ל.

בקצור, סדרה של נסיעות: ויסעו מזוממה המזרחית ויחנו באנטורפן-המי-עיבית, ויסעו אפילו שלשה צירים מז.ע.צ.ע. ויחנו כפריו ההומיה, לא לשם תענוגים חלילה אלא לשם "כנסיה עיר-לוצית", כידוע; ויסעו ויחנו גם סטורם וקייש ואותנו עזבו אחרי "מק-

המלונים בזמננו אלא גם בצפת הקייט-
נית והמצוינה באוירה הזך והרענן באר-
צנו, ולמרות כל המלונים הגדולים והי-
פים שהוכנו עם כל התקונים, הנוחיות
ומכשירי הקייטנות עד כדי לבייש את
תל אביב ממש...

דרכי צפת אבלות בעונה זו, כנר-
אה מפני שנוי וסת האויר בארצנו שבא
אך ורק בעטים של היהודים הרוסים —
כפי שסובר תלמידי החוקר — עד
שירדו גשמים בתמוז, ואולי מפני הק-
רירות הגדולה השוררת עכשיו בכים..
וחבל רק על פנסי הלוקס, שהם
מאירים לפני המלונים בלילות, לשם
התחרות, ולדעתי היו צריכים לכבותם
כדי שלא יראו להפ"ח שאין בהם אוו-
רים אלא חדרים ריקים.

עברתי עם ידידי ותלמידי ב"ברוד-
וואיי" של ס"ק צפת וראיתי את המל-
נים החדשים המתנוססים לתפארה,
את מלון בלומנפלד (השם הצפתי הוא
יחזקאל איטשי סטולירס), את המלון
המורני והגדול והבנוי לתלפיות;
מלון הגליל של ר' יודיל מיר-
ברגיוסל-חטינרס. עמדתי לראות את

ה"אכסניה" שחזרת אחריה כל ה"אינ-
טלנציה" מדין ועד באר-שבע וכ-
נראה ששנוי מקום אינו שנוי מזל. נכ-
נסתי למלון הראשון הנקי והכשר של
רוזנברג, מקום-אושפיון של ר' עזמות
בכבודו ובעצמו, ואחרון אחרון חביב-
"הוטל שטיינר", כלומר: ההוטל של
משה-ליב חיה-שלופים. ולמה נקרא
דוקא על שם אשתו "חיה שלומה"? --
אין זו נפקא-מינה בשבילנו כשם שאין
נפקא-מינה, למשל בצפת עיה"ק אם

גזבר הבנק הלאומי וחבר לשכת בני-
ברית שולחים את בניהם לבית הכפר
של המיסיון...

וכדי שלא להאריך הרבה, אוסיף
רק מעשיה קטנה ואופייית על ה"פרוג-
רס" הגדול של צפת.

אחד מילידי צפת, שיצא למדינות
הים וחזר לעירו "דייטש" שלם ונעשה
ל—שופר! ראה הבחור באוסתרליה
שהשופרים האנגלים והמשכילים נוהגים
לשבת לפעמים בתוך האוטומוביל כש-
רגליהם למעלה, ה"פייפ" בפיהם וקור-
אים ובעתון. מה עשה הבחור שלנו. ישב
לו אף הוא בתוך האוטומוביל, אשר
ב"גרג" של פרג'ון בעל השפם בדמות
קדמא-זאזלא ונטל בידו את "דאר-
היום" לקרא, אלא מפני שאינו בקי,
כנראה באותיות הקטנות הפך אותו
וראה במודעה של "הודסון" אוטומו-
ביל הפוך. נתחלחל הצעיר וקרא לחב-
ריו: "היי, חברה! אסון חדש, לפני
שבוע התהפך אוטומוביל לפני טבריה
ועכשיו, ראו, הגה נהפך שוב אוטומו-
ביל. "שו הל שופרייה"!

ואחד מתלמידי הליצנים העיר לי
בצדק כי לחנם קוראים את צפת בשם
"שוויציה", מחמת שהשם הזה נאה דר-
קא לטבריה, מלשון "שוויץ", הוזה
בלע"ז...

ובכ"ז טבריה בבניניה השחורים
והנאווים בקרית-שמואל ואחזה מה היא
אומרת? — "שחורה אני ונאווה" —
ויש לנו ב"ה לא רק ירושלם-של-
מעלה ותל-אביב של מעלה אלא גם
טבריה של מעלה על הגנות..

וטבריה הולכת ב"ה ומתרוממת
מיום אל יום. גוברמן הקים קומה למד-
לוננו וגג מרווח לנשפים ולחתונות, גג
קריר שמצאו עליו בקיץ זה שני אור-
חים קפואים בבקר... פיינגולד בונה
מלון מפואר בעל שלש קומות בקרית-
שמואל, חרטביל מקים עליה לבנינו
למלון "מג'סטיק", וכן תגיע סוף-סוף
טבריה בקומותיה לגבה שעל פני ים-
התיכון. ואז לא יצטרכו עוד הצעירים
להתגנב בלילות על ראש המסגד — כפי
שמספרים הגויים — כדי לראות את
הכנרת לאור הירח ואת הפנורמה של
גגות-טבריה בלילות, בשעה שב"א עטר-
פים תכריכים ומתהלכים כנשמתין דאז-
לין ערטילאין וכמתים, אלא שאינם
מתים כלל...

ומכיון שאנו מדברים במלונים נו-
כרתי בבעל מלון גדול בעירנו, שהזמין
מאת אחד הציירים הגדולים בכצלאל
תמונה אמנתית וגדולה בשביל חדר-
האכל במלון הכייגדול שבארצנו בתל-
אביב.

הצייר צייר תמונת שולמית המד-
קרת לפני שלמה המלך, פרק שלם
משיר השירים, והלביש אותה תל-
בשת חוה אמנו לפני אכלה מעץ הדעת..
כשבא בעל המלון וראה את הת-
מונה, נתעלף וצעק בקול לצייר:

— למען השם, להלביש את שול-
מית!
— אי אפשר, ענה הצייר השקט
בניחותא.
— אני נותן עוד עשרה פונט בעד
מלבושיה.

בקצור, לא הועילו טענות ומענות,
שולמית זכתה למלבושים נאים ולעלי-
התאנה, אלא שזאת לא... שולמית! ...

ברגע האחרון נודע לי כי בגליון
הבא של "הישוב" תבוא הצעה מאת
המאירי לקרא את אחד הרחובות בת"א
על שם גואל-ישראל "רחוב פטלורה"
זצ"ל והריביזוניסטים יאמרו קדיש אחר-
ריו בכל א"י...

ולסוף מעשה שהיה.
מעשה בצעיר וצעירה, שעברו לפני
בשבוע זה ברחוב יפו על יד ה"מרכז",
משרד הכרטיסים לתיאטרונים, כשהם
שקועים (לא התיאטרונים!) בשיחה
עמוקה ע"א איזה נשף או טיול מחוץ
לעיר. הבחור היה עפ"י מלבושו והד-
לוכו — ירושלמי והבחורה, לפי גרביה
ושמשיתה היפנית — מרוסיה.

פתאם שאלה מאתו הצעירה:
— האם כבר ראית את "פוטש ופרד-
למוטר"? (מין חזיון כזה!)
נתבלבל קצת הבחור ולאחר שתי-
קה קלה אמר:
— אני... אני ראיתי את פוטש,
אבל לא את פרלמוטר..
ובכדי שיוכלו בחורי ירושלם לר-
אות את שניהם יחד, החליטו משחסי
התיאטרון הא"י להראות ולהציג את
"פוטש ופרלמוטר" בבת אחת ושתי פע-
מים: פעם ביום ג' ופעם ביום ה'
הבעל"ט.